



Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

08.06.2021

Vår ref:

2021/4690

Deres dato:

26.04.2021

Deres ref:

Marita Nesfeldt
Straumsvegen 1072
9109 Kvaløya

Saksbehandler, innvalgstelefon

Inge Berg, 77642223

Dispensasjon til bruk av hest på beite i Grindøysundet naturreservat

Fylkesmannen viser til søknad, mottatt her 27. april 2021, om tillatelse til å benytte hester på beite innenfor to områder i Grindøysundet naturreservat.

Vedtak

Marita Nesfeldt gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 til å ha hester på beite i deler av Grindøysundet naturreservat.

Vilkår:

1. Dispensasjonen gjelder innenfor Gnr. 65 Bnr. 3 og Gnr. 65 Bnr. 4 i naturreservatet.
2. Dispensasjonen gjelder for inntil 5 hester på 65/3 i reservatet fra og med 30 juni og til 8 september 2021, med unntak for punkt 4 nedenfor.
3. Dispensasjonen gjelder for inntil 4 hester på 65/4 i reservatet fra og med 19. juli og til 8 september 2021, med unntak for punkt 4 nedenfor.
4. I områder angitt på kart for eiendom 65/3 og 65/4 er det kun tillatt med beiting fra og med 19 juli til 15 august 2021 (Se kart under Statsforvalterens vurdering).
5. Dispensasjonen gjelder kun for hestebeite på dager med oppholdsvær. Ved langvarig eller voldsomt regnvær, skal områdene ikke tas i bruk til beite før området har tørket opp.
6. Dispensasjonen forutsetter at områdene får hvile mellom beiteperioder. Dersom vegetasjonen blir nedbeitet, skal hestene flyttes til et annet sted. Dersom det registreres store tråkkskader, skal det aktuelle området stenges for videre beiting.
7. Drikkekar skal etableres et stykke utenfor verneområdet. Drikkekaret må plasseres slik at det ikke oppstår slitasje og tråkkskader i verneområdet, dvs. i tørre områder.



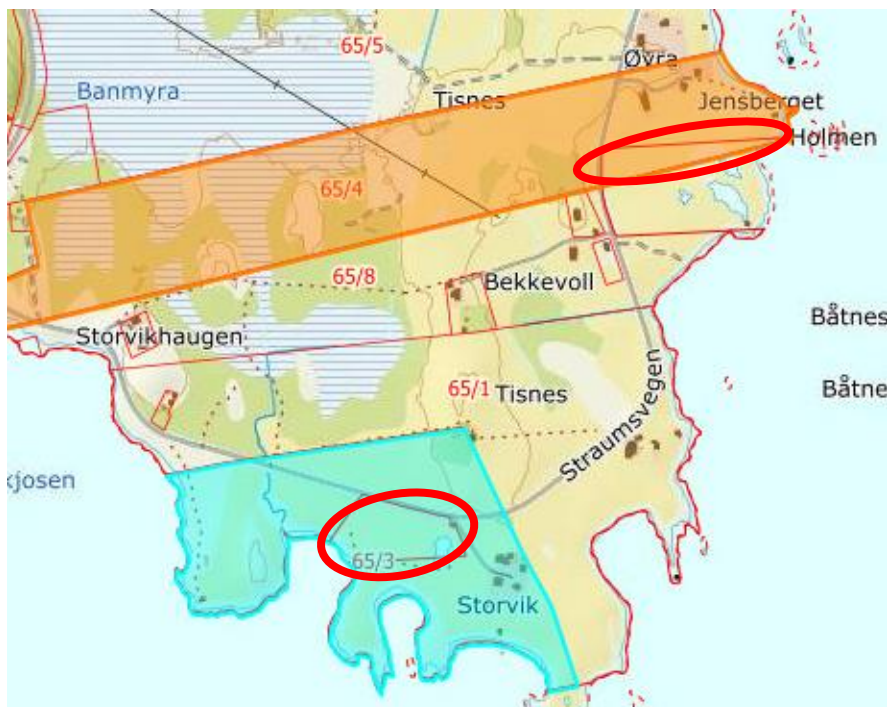
8. Inn og utganger til beiteområdene etableres på egnede steder, slik at det ikke oppstår slitasje og tråkkskader i verneområdet, dvs i tørre områder.
9. Beitelogg for skal føres der det oppgis hvilke dager områdene har vært i bruk og hvor mange dyr som har brukt området til beite. Denne skal oversendes til Statsforvalteren innen 1 oktober 2021.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet i samsvar med forvaltningsloven § 28. Klagefristen er tre uker etter at vedtaket er mottatt. En evt. klage sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Søknaden

Marita Nesfeldt driver med hestedrift på egen gård med oppdrett og utleie av stallplass og sommerbeite. Beiteområdene det søkes om er egnet til hester som ikke skal ha for mye og kraftig beite. Det søkes om beiting fra 19. juni og ut beitesesongen. På 65/3 og 65/4 ønskes det henholdsvis 5 – og 4 hester. De omsøkte områdene er omtrentlig angitt med rød sirkler i kartet nedenfor. Søker opplyser at hun vil justere antall hester og hvor lenge området blir brukt til beite for å unngå at vegetasjonen blir nedtrampet og ødelagt.

Pr telefon den 04.06.21 opplyste søker at hestebeite på eiendom 65/3 også foregår i fjæra langs hele eiendommen. I tillegg bruker hun store deler av eiendom 65/4 til hestebeiting.



Lovgrunnlag:

Forskrift om fredning av Grindøysundet naturreservat:

Formålet med fredningen er å bevare et stort gruntvannsområde og tilhørende fastmark med et svært rikt fugleliv og verdifulle botaniske lokaliteter. Relevante forhold i verneforskriften er:



Kapitel IV i forskriften.

- Pkt 1. All vegetasjon i vann og på land, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse.
- Pkt 2. Dyrelivet, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

Og kapitel V i forskriften.

- Pkt 6. Bestemmelsene i kapitel IV er ikke til hinder for beiting som på fredningstidspunktet.

Forvaltningsplan for Grindøysundet naturreservat:

I forvaltningsplanen kommer det frem at storfe tidligere har beitet på eiendommene 65/3 og 65/4. Videre fremkommer det at annen type beiting enn ved vernetidspunktet (høyere dyretall, andre type beitedyr eller beiting i andre områder) må vurderes etter §48 i naturmangfoldloven. Videre fremkommer det i forvaltningsplanen at «*Det beites med hest i to områder på Tisnes nå; i de to områdene med dammer. Det er også ønskelig at det fortsatt beites der, for å hindre gjengroing og således opprettholde verdifulle naturtyper og områdenes verdi som fuglebiotoper. Siden det ble beitet med storfe, og ikke hest i de to områdene der ved vernetidspunktet, krever dette dispensasjon etter § 48 i naturmangfoldloven (og som er gitt). I forvaltningsplanen legges det opp til innhenting av faglige vurderinger av egnet beitetrykk i.f.t. vegetasjon (som kulturmarkseng), fugleliv (f.eks. unngå for tidlig beiting for å gi gode skjulmuligheter og for å hindre tråkkskader på reir til bakkehekkende fugl), og tilgjengelige beiteressurser for beitebrukerne. Det bør også vurderes om det er hensiktsmessig med en differensiert beting innenfor disse delområdene. Fylkesmannen tar sikte på å gi en langvarig dispensasjon til beiting med hester etter dette, i dialog med beitebrukerne for å komme fram til praktisk egna løsninger for beitingen.*»

Naturmangfoldloven:

Naturmangfoldloven § 48 første ledd sier forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Videre sier naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd:

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på disse. Naturmangfoldlovens § 7 forutsetter også at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Statsforvalterens vurdering

Vurdering av kunnskapsgrunnlaget:

De to aktuelle områdene ligger på Tisnes, hvor det foreligger god kunnskap om fuglelivet, og hvor naturtypene er kartlagt etter NiN-systemet (Natur i Norge). Videre foreligger det en del generell kunnskap om effekten ulike typer beitedyr har på vegetasjon og på fugleliv, og generell kunnskap om hekkebiologi hos fugl.

Fuglelivet på Tisnes har nasjonal verneverdi. Det utgjør viktige rasteplasser for trekkfugler om våren og høsten. Videre er bl. a. sumpområdene viktige hekkeområder for våtmarksfugler, herunder bakkehekkende fugler på rødlista. Begge de aktuelle områdene er beiteområder. På 65/3 innenfor naturreservatet er naturtypen i hovedsak «Oppdyrket varig eng med lite intensivt hevdpreg». På 65/4



innenfor naturreservatet er naturtypen i all hovedsak Semi-naturlig eng og Semi-naturlig våteng. Semi-naturlig eng er vurdert som sårbar (VU) i Norsk rødliste for naturtyper.

Ved vernetidspunktet var området brukt til beite for storfe. Storfe beiter ikke like snaut som hest og er avhengig av at beitet er kommet noe lenger ved beiteslipp. Hesten er til forskjell fra de andre beitedyrene ikke en drøvtygger. Den er ikke like god til å fordøye fiberrikt fôr så mer av det kommer ut igjen som ufordøyd. Hesten må derfor ha flere beiteøkter i døgnet da den har mindre kapasitet til opptak av fôr, enn drøvtyggere. Hesten kan beite vegetasjonen langt ned.

Vi har behov for økt faglig kunnskap om effekt av hestebeite på vegetasjon og fugleliv i disse områdene for å komme fram til en god langsiktig løsning, jfr. § 8 i naturmangfoldloven. Statsforvalteren tar derfor sikte på å etablere overvåking av beitetrykket i Grindøysundet naturreservat.

Vurdering om dispensasjon kan gis:

Naturmangfoldlovens § 48 første ledd åpner for at det kan gis dispensasjon:

1. Dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.
2. Dersom sikkerhetshensyn gjør det nødvendig.
3. Dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Statsforvalteren har vurdert søknaden etter alternativ 1. Tiltaket kommer ikke inn under alternativ 2 sikkerhetshensyn, eller alternativ 3 vesentlige samfunnsinteresser. Loven stiller to vilkår som begge må være oppfylt for at det skal kunne gis dispensasjon etter alternativ 1. Tiltaket skal ikke stride mot vernevedtakets formål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

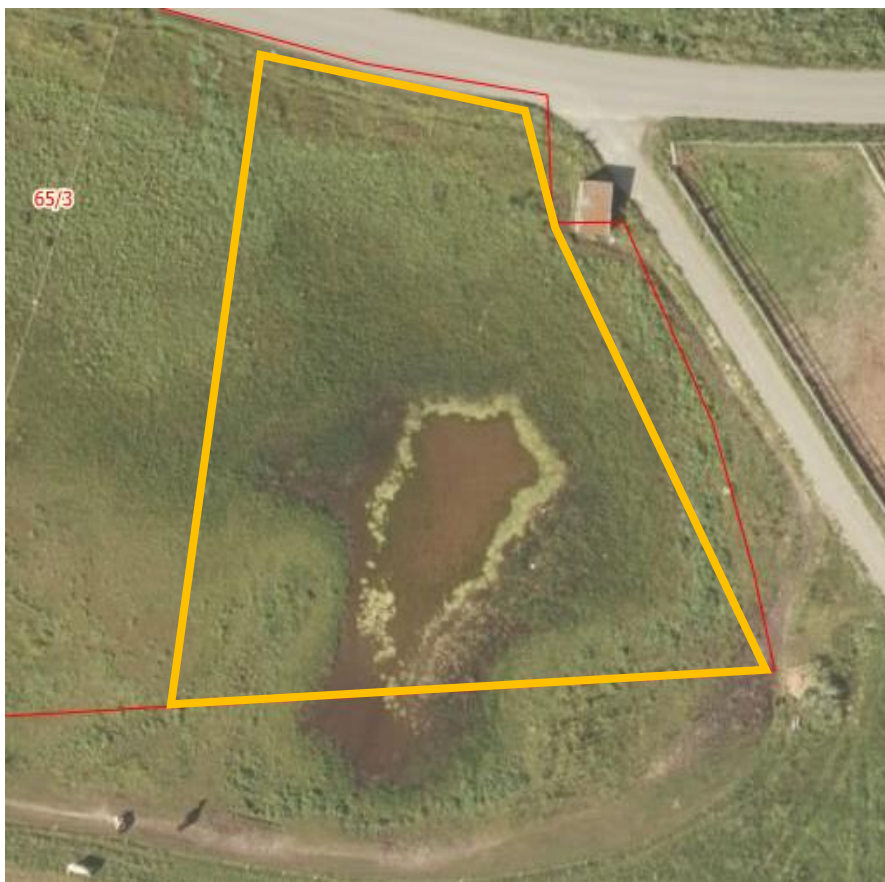
Statsforvalteren ser det som viktig at disse områdene fortsatt benyttes til beite. Uten beiting vil områdene gro igjen, og miste botaniske verdier og funksjoner som fuglebiotoper. Beiting, med riktig beitetrykk, vil således være i tråd med verneformålet og bidra til å opprettholde sentrale verneverdier. Beiteområdene omfatter også arealer utenfor reservatet, slik at beitetrykket fordeles over større arealer enn kun det som inngår i reservatet. Husdyr på utmarksbeite opprettholder åpent landskap og de nevnte naturtypene, samt at de bidrar indirekte til bedre mattilgang for mange fuglearter ved at det blir mer meitemark og rikere insektfauna på grunn av husdyrgjødsel. Hest beiter mer selektivt enn storfe, som beitet i disse områdene for en del år siden. Et for stort beitepress vil være negativt for verneverdier, ettersom husdyra da kan beite vegetasjon for hardt ned, og i tillegg kan trække i stykker reir til bakkehekkende arter. I tillegg kan det være fare for at vegetasjonen får store tråkkskader. Videre er det viktig at vegetasjon har en viss høyde i hekkeperioden slik at fuglene har skjul. Ideelt sett bør det derfor i de mest attraktive hekkeområdene ikke være beiting/svært begrenset beiting i reirperioden, for deretter å øke beiteutnyttelsen etter at fugleungene har blitt så store at de unngår å bli tråkket på. Beitestart rundt midten av juli vil være best for fuglelivet ut fra ovennevnte beskrivelser av reirperioden.

Etter naturmangfoldlovens § 10 skal påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Statsforvalteren vurderer at konsekvensen av å gi tillatelse til at de aktuelle områdene kan benyttes til hestebeiting ikke vil danne presedens for annen type aktivitet i dette eller andre verneområder. Utfordringen med beiting på 65/3 og 65/4 er å forstå virkningene av beitedyr på naturtypene og fuglelivet, og hvor mange dyr og intensitet på beite som områdene tåler uten at vegetasjonen ødelegges, samt hvilke tidsrom som er best for fuglelivet

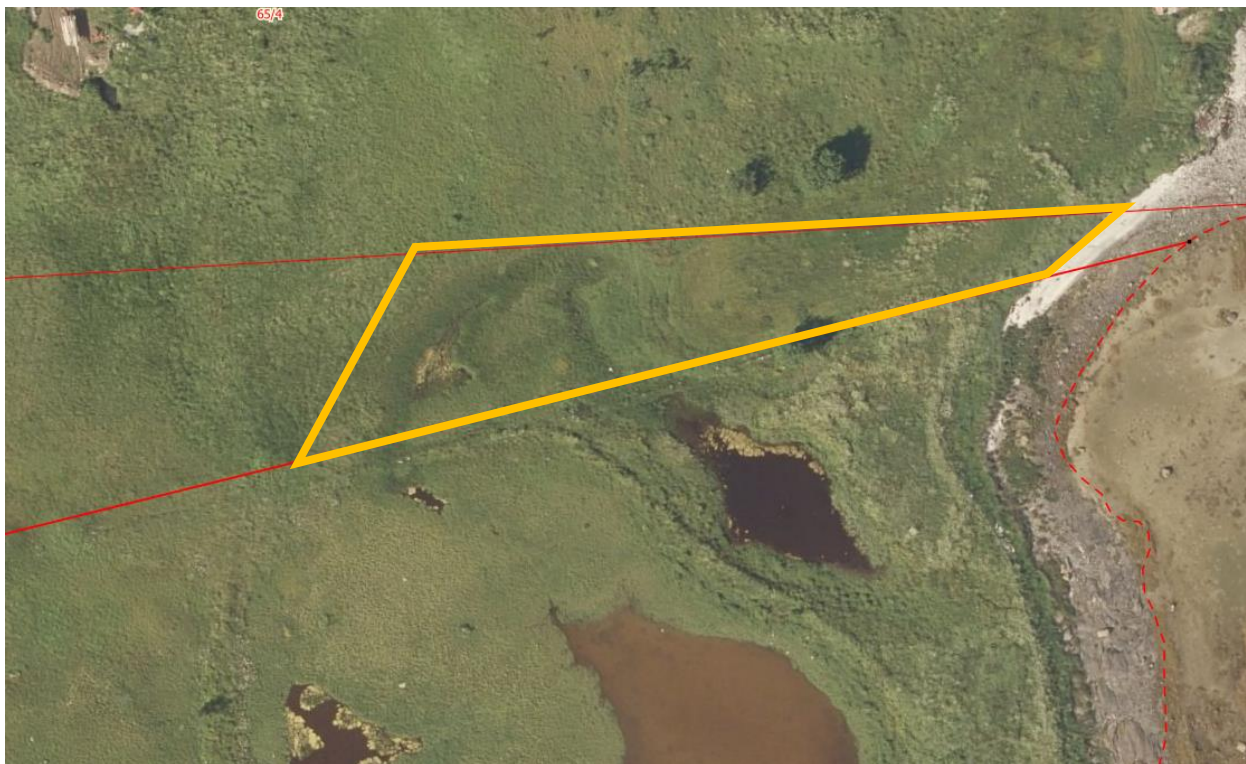


(jf. naturmangfoldlovens § 12). Selv om antall dyr som nå søkes om er noe lavere enn det som ble omsøkt i 2016 er vi fortsatt usikre på om aktiviteten er optimalt tilpasset for å opprettholde verneverdiene i Grindøysundet naturreservat.

Befaringer gjennomført i 2020 avdekket at området omkring innsjøen på eiendom 65/3 var betydelig påvirket av beite – og tråkkskader forårsaket av hestebeite. Vår vurdering er at et avgrenset våtmarksområde omkring innsjøen må få «hvile» slik at vegetasjonen i disse områdene får gro ordentlig igjen (Se oransje avgrensning på kart nedenfor). Tidligere var dette et område der det hyppig ble registrert hekkende brushaner og vipper. Nå registreres det lite våtmarksfugler i dette området. Årsaken kan være sammensatt, men overbeite og tråkkskader kan være noe av begrunnelsen for reduksjonen av våtmarksfugler i dette området.



Eiendommen 65/4 ligger delvis inn mot våtmarksområdene som drenerer til innsjøene på eiendom 65/8. Dette området vurderes som et svært viktig område for rødlistede ender, vadere og måker. Området brukes til rasting, beiting, kurtise og som hekkeplass. Generelt er eiendommen 65/4 og særlig den delen som ligger nærmest innsjøene vurderer vi som sårbar for hestebeiting i hekkeperioden dvs. frem til medio juli (se oransje avgrensning på kart nedenfor). I tillegg vurderer vi arealene med våtmark som sårbart for tråkkskader.



Deler av eiendom 65/3 og 65/4 preges av våtmarker. Dette gjør områdene særlig sårbar for tråkkskader forårsaket av husdyr. Samtidig er denne naturtypen avhengig av et visst beitetrykk for at verneverdiene skal opprettholdes. Riktig plassering av drikkekar og inn/utganger slik at en leder hester inn i mer tørt terreng sikrer at det ikke blir unødige slitasje i de mer sårbare våtmarkene. I tillegg vil det være viktig at området ikke anvendes til beite under regnvær og rett etter voldsomt eller langvarige regnværsperioder. Vegetasjonsdekket blir lett skadet under slike forhold.

Vi forutsetter også at søker følger med beitetrykket og justerer hestebeitet underveis i sommersesongen. Dersom det registreres at området blir nedbeitet skal hestene flyttes ut av verneområdet. Det samme gjelder også om det oppstår tråkkskader i verneområdet. For å unngå unødige slitasje på naturreservatet settes det en tidsbegrensning til 8 september 2021.

Naturmangfoldlovens § 11 legger til grunn at kostnad ved miljøforringelse skal dekkes av tiltakshaver. Statsforvalteren finner ikke at en økonomisk kompensasjon vil kunne bøte for eventuelle negative virkninger av en tillatelse til gjennomføring av tiltaket.

På denne bakgrunn finner Statsforvalteren grunnlag for å gi dispensasjon fra verneforskriften. Vi vurderer at omsøkte aktivitet er viktig for å opprettholde formål og verdier i Grindøysundet naturreservat. Vi innvilger derfor delvis søknaden og gir dispensasjon med vilkår (se fremst i brevet).

Med hilsen

Heidi-Marie Gabler (e.f.)
seksjonsleder

Inge Berg
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent